

Coelambus lautus Schaum in Nederland (Coleoptera)

door
A. RECLAIRE en P. VAN DER WIEL.

In een sinds enige jaren volgelopen zanduitgraving op een heide-terrein te Hilversum werd door een onzer (R.) *Coelambus lautus* Schaum¹⁾ gevonden en wel 4.10.'46 1 ♂, 15.7.'47 1 ♂, 18.7.'47 2 ♂♂ en 1 ♀, 28.7.'47 2 ♀♀, 26.8.'47 1 ♂ en 3.9.'47 1 ♀, bovendien werden 31.8.'47 door den heer C. Berger 2 ♂♂ gevonden, ten slotte 30.9.47 18 ♂♂ en 1 ♀ (R.), terwijl wij beiden de soort begin October nog in vrij groot aantal aantroffen.

Van zoögeographisch standpunt beschouwd is de vondst merkwaardig, daar de kever uit het aangrenzend gebied niet bekend is. In de bekende werken van Fowler en Donisthorpe alsmede dat van Joy wordt de tor niet uit Engeland vermeld, Portevin noemt hem niet uit Frankrijk. Wel is waar vindt men in de handboeken van Reitter, Kuhn, Ganglbauer en Seidlitz alsmede in de tabellen van Zimmermann en Seidlitz opgaven uit Silezië, Halle/S. en Oostenrijk (Neusiedlersee), volgens A. Horion 1941, Faunistik der deutschen Käfer, Bd. I: Adephaga-Caraboidea echter zijn alle vermeldingen uit Duitsland en Oostenrijk foutief of tenminste zeer twijfelachtig. Hij schrijft dienaangaande: „Osteuropa, Südrussland (Sarepta-D.E.I.). Aus Mitteleuropa (Thüringen, Schlesien, Ostmark) liegen Meldungen aus dem 19. Jahrhundert vor; das heutige Vorkommen in Deutschland ist sehr fraglich.- Halophile, wahrsch. halobionte Art." Alle andere vindplaatsen (Neusiedlersee en Silezië) zijn volgens hem zeer twijfelachtig, er is geen materiaal in de verzamelingen aanwezig. Verdere vondsten zijn volgens hem niet bekend geworden. De vaak aangehaalde vondst bij Halle/S. kan misschien juist zijn, dateert echter uit het begin van de vorige eeuw en zou dus voor het heden hoogstens van historisch belang zijn.

Men mag dus wel aannemen, dat *C. l.* een oostelijke soort is, die dus thans ver westelijk is gevonden. Nu kunnen Dytisciden vaak grote afstanden afleggen, zo citeert Horion 1935, Nachtrag zu Fauna Germanica, Käfer *Coelambus flaviventris* Mots., een oostelijke soort, die jaren geleden te Sperenburg in enorme menigte in zilt water verschenen en sindsdien weer verdwenen is. Wij herinneren aan de vondst van de meer zuidelijke *Bidessus bicarinatus* Latr. vele jaren geleden te Bergen op Zoom en Hilversum, terwijl de thans in Nederland op menige plaats in groot aantal waargenomen *Deronectes canaliculatus* Lac. tot voor niet al te lange tijd het meest westelijk van Hildesheim bekend was, sindsdien echter ook van verschillende plaatsen in het Rijnland vermeld wordt.

De plas, waarin *C. l.* is gevonden, bevat thans bijna alleen Corixiden (hoofdzakelijk *Sigara hieroglyphica* Duf. en *concinna* Fieb.) in zeer grote hoeveelheden, verder in enkele exx. *Coelambus confluens* F. en *impresopunctatus* Schal., *Haliphus*, *Hygrotus* en *Ochthebius*. In vorige jaren was de plas rijk bevolkt met, behalve de bovengenoemde Corixiden, grote hoeveelheden *Deronectes halensis* F. en *canaliculatus*, thans is hij, althans wat kevers betreft, zwak bevolkt.

Volgens de bovengenoemde literatuur dus kan *C. l.* een zoutminnende soort zijn. Nu komen de zoëvengenoemde beide Corixiden ook gaarne in brakwater voor, daarom werd 3.9.'47 een monster van het plaswater

¹⁾ Prof. J. Balfour-Browne te Londen was zo vriendelijk de determinatie te verifiëren, waarvoor wij hem ook op deze plaats onze dank betuigen. Hij schrijft ged. 7.10.'47 dienaangaande o.a. „.... I am glad to be able to confirm your opinion that this is *C. lautus* Schaum, having compared your specimens with a pair in the British Museum we received from Kiesenwetter, and therefore probably from Schaum's material.....”

onderzocht. Het bleek 0,2 % chloride (berekend als natriumchloride, titratie met zilvernitraat) te bevatten, de pH bedroeg 6,5—7 (lyphanpapier), het water is dus zwak zuur en iets brak.

C. l. is van de verwante *confluens* te onderscheiden door de iets grotere afmeting, bovendien is de vorm meer langwerpig, de langslijnen op de dekschilden lopen bijna tot aan de basis door, op het halsschild bevindt zich een min of meer duidelijk klein donker middenvlekje en de ♀♀ zijn fraai mat, die van *confluens* glanzend.

Hilversum, Alexanderlaan 17,

Amsterdam, Gerard Terborghstraat 23, October 1947.

Een nog niet beschreven var. van *Deronectes canaliculatus* Lac. in Nederland (Coleoptera)

door

A. RECLAIRE en P. VAN DER WIEL.

In de in onze bovenstaande mededeling over *Coelambus lautus* genoemde plas werd, toen hij nog volop *Deronectes canaliculatus* Lac. bevatte, door een onzer (R.) op 9.7.1945 hiervan een tweetal aan elkaar gelijke voorwerpen gevonden, die onmiddellijk door het doffe uiterlijk opvielen en bij nader onderzoek eigenlijk een min of meer specifiek verschillende indruk maakten. Het gelukte ons niet de exx. op naam te brengen. Prof. J. Balfour-Browne te Londen, aan wie een ex. gezonden werd, schreef ged. 19.8.'47 hieromtrent als volgt: „.....of *Deronectes* which I am unable to accept as other than a rather unusual aberration of *D. canaliculatus*, the most noticeable difference apart from the paler colour being in the sides of the pronotum just in front of the posterior angles which are more sinuate, the posterior angles, therefore, more pronounced than usual. I have not seen any specimens of this species which are so marked in this respect but I do not think that it could be accepted as more than a rather extreme variation.....”

Wij hebben hier dus met een nog niet beschreven afwijking of nieuwe soort te doen, die wij voorlopig var. *pantherina* zullen noemen vanwege de eigenaardige vlekjes op de dekschilden, die enige oppervlakkige gelijkenis vertonen met die op de dekschilden van *Elaphrus*. Van de typische vorm onderscheidt de var. zich als volgt: achterhoeken van het halsschild iets meer uitgebogen, de gewelfde tussenruimten der dekschilden minder scherp aangeduid, de dekschilden opvallend doffer dan bij de typische voorwerpen. De var. is vooral ook door de kleur onderscheiden: de fijne zwarte langslijnen en de verspreide zwarte vlekken op de dekschilden zijn minder sterk aangeduid dan bij de typische vorm, de dekschilden zijn geel, bezaaid met zeer kleine ronde grijsachtige vlekjes, die vooral op de achterhelft duidelijker en donkerder van kleur zijn.

De beide gevonden exx. zijn volkomen aan elkaar gelijk en maken de indruk tot een afzonderlijke soort te behoren.

Summary. *Deronectes canaliculatus* Lac., var. *pantherina* nov. The whole upperside of a paler colour than the type-form, the sides of the pronotum just in front of the posterior angles more sinuate, the posterior angles also more pronounced than usual; the black lines and spots on the elytra nearly missing, the elytra are pale yellow, wholly sprinkled with very small round greyish spots, near the top clearer and darker.

Two completely corresponding exx. were found near Hilversum (Holland) on 9-7-1945.

Hilversum, Alexanderlaan 17,

Amsterdam, Gerard Terborghstraat 23, October 1947.